

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет початкової освіти
Кафедра соціальних і правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В. о. завідувача кафедри
соціальних і правових дисциплін

Анатолій БЕРЖАНІР

14 серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 6 ПОЛІТИЧНА ТА СОЦІОЛОГІЧНА НАУКИ

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 013 Початкова освіта

(шифр і назва напрямку підготовки/спеціальності)

Освітня програма Початкова освіта

(назва освітньої програми)

Робоча програма з навчальної дисципліни «Політична та соціологічна науки» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Початкова освіта», спеціальності 013 Початкова освіта.

Розробники: Балановський Ярослав Михайлович доцент кафедри соціальних і правових дисциплін, кандидат політичних наук, доцент

_____ (підпис)

Ярослав БАЛАНОВСЬКИЙ
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Робочу програму погоджено

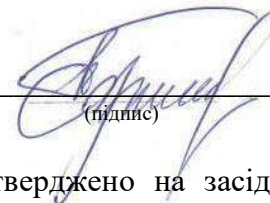
Гарант освітньої програми «Політична та соціологічна науки»

_____ (підпис)

Людмила РОЄНКО
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціальних і правових дисциплін, протокол №1 від 14 серпня 2024 року.

В. о. завідувача кафедри
соціальних і правових дисциплін

_____ (підпис)

Анатолій БЕРЖАНІР
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету Початкової освіти

Протокол № 1 від «16» серпня 2024 року
Голова науково-методичної комісії факультету

_____ (підпис)

Олена ЯЦУК
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	Обов'язкова	Обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	Українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	3/90	3/90
Курс	2	2
Семестр	3	3
Кількість змістових модулів:	2	2
Обсяг кредитів із розподілом за семестрами	3	3
Обсяг годин, у тому числі:	90	90
Аудиторні:	44 год.	12 год.
Лекційні	18 год.	6 год.
Семінарські / Практичні	26 год.	6 год.
Лабораторні	–	–
Самостійна робота	36 год.	78 год.
Індивідуальні завдання	10 год.	10 год.
Форма семестрового контролю	Екзамен	Екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: вивчення методологічних та теоретичних питань соціологічної науки, розкриття закономірностей соціальних процесів, набуття знань з методики проведення соціологічних досліджень; формування у студентів знань про політичну систему суспільства; розуміння сутності, закономірностей та перспектив розвитку політичних подій, явищ, політичної свідомості та політичної культури.

Завдання: – формувати у студентів цілісне уявлення про специфіку, об'єкт і предмет соціологічного знання;

– сприяти формуванню знань щодо аналізу соціальних явищ та процесів, що впливають на соціальні взаємодії людей у різних вимірах суспільного життя;

– мати уявлення про сутність і зміст політичного життя, місце та роль політики в житті сучасного суспільства, про інституціональні (політична влада, політична система, політичний режим, політичні партії, виборчі системи) і соціокультурні аспекти політики;

– засвоїти положення про взаємозумовленість політичної, економічної, культурної, правової та інших сфер життя соціуму;

– розуміти роль і можливості політології в поясненні, прогнозуванні й контролі над динамікою політичних відносин;

– розуміти сутність геополітичних процесів на рівні світового співтовариства, а також національно-державні інтереси України в сучасній геополітичній ситуації;

– на основі набутих знань з соціології та політології підвищити загальнокультурну, гуманітарну підготовку майбутніх спеціалістів.

3. Компетентності та результати навчання за освітньою програмою

Відповідно до освітньої програми здобувач вищої освіти має досягнути таких компетентностей:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК 8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 9. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Результати навчання:

РН 1. Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

РН 17. Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх в професійній діяльності.

РН 20. Аналізувати та оцінювати причини й наслідки соціальних та політичних явищ і процесів; визначати тенденції розвитку сучасного українського суспільства.

РН 22. Демонструвати наукові знання, практичні уміння та навички з дисциплін що складають теоретичну й діяльну основи для реалізації завдань освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної /математичної /природничої /технологічної/ інформативної /соціальної і охорони здоров'я / громадянського та історичного/мистецького/ фізкультурного).

РН 25. Керуватися у своїй діяльності вітчизняними та міжнародними нормативно-правовими документами з питань охорони навколишнього середовища, функціонування та розвитку громадянського суспільства; вітчизняними нормативно-правовими документами, що регламентують діяльність ЗЗСО /початкової школи.

Навички **Soft skills** – комунікабельність, вміння виступати перед аудиторією, вміння приймати рішення, відповідальність, вміння формувати команду та працювати у ній, вміння вирішувати проблему, наполегливість, вміння критично мислити, здатність порозумітись,

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Соціологічний аналіз суспільства

Тема 1. Наука соціологія Об'єкт соціології. Соціальна реальність – специфічна якісна визначеність, предмет науки про суспільство. Інтерпретація особливої природи соціального. Е. Дюркгеймом та П. Сорокіним. Структура соціологічної науки. Обґрунтованість плюралізму тлумачень внутрішньої будови соціології. Основні функції науки про суспільство. Протосоціологічна епоха в історії соціології. Періодизація епохи академічної соціології.

Тема 2. Суспільство як соціальна система, його соціальна структура. Сутність суспільства. Основні компоненти суспільства як соціальної системи. Суперечності розвитку сучасного суспільства. Сутність соціальних спільностей, їх різноманітність. Соціальні інститути в системі соціальних зв'язків. Функції соціальних інститутів, їх класифікація. Соціальний зв'язок, соціальна взаємодія. Соціальна структура суспільства. Соціальна стратифікація, її типи. Механізм стратифікації. Взаємозв'язок політичної нерівності і соціальної мобільності.

Тема 3. Соціокультурна природа соціальної реальності. П. Сорокін про нерозривну єдність соціального і культурного. Структура культури у її соціологічній інтерпретації. Соціальні норми і ціннісні орієнтації у структурі соціокультурних явищ. Характеристика основних форм культури. Соціологічна інтерпретація основних видів культури. Соціальні функції культури.

Тема 4. Особистість у системі соціальних зв'язків. Людина і суспільство. Соціальна природа людини. Сутність поняття "особистість". Особистість, індивідуальність та індивід. Типи особистості. Соціалізація: сутність поняття, механізми. Фази соціалізації: соціальна адаптація та інтеріоризація. Первинна і вторинна соціалізація. Чинники соціалізації. Соціальна активність як особлива характеристика особистості. Особа і група. Свідомість, соціальний статус, система соціальних ролей. Людина в системі суспільних відносин і проблеми їх раціональної організації.

Тема 5. Методологія та технологія соціологічних досліджень (підготовка польового етапу). Соціологічне дослідження: поняття, етапи, види. Програма і робочий план соціологічного дослідження. Правила формування соціологічної анкети. Відкриті і закриті запитання. Характеристики шкал соціологічного вимірювання. Вибірка. Основні методи збирання емпіричної інформації: аналіз документів, анкетне опитування, експертне опитування, соціологічне інтерв'ю, соціологічне спостереження, соціологічний експеримент.

Тема 6. Методологія та технологія соціологічних досліджень (узагальнення і систематизація емпіричного матеріалу). Статистична обробка та аналіз емпіричної інформації. Правила побудови одномірних та багатомірних таблиць. Статистика як інструмент обробки даних. Підготовка та аналіз первинної інформації. Підсумковий документ аналізу соціологічної інформації.

Змістовий модуль 2.

Сутність, форми та види політичної діяльності

Тема 7. Політика як соціальне явище. Політична влада. Основні підходи до визначення суті політики, її об'єкт і суб'єкт. Види політики. Політологія як наука про політику. Об'єкт і предмет політології. Структура, основні закони та категорії політології. Взаємозв'язок політології з іншими суспільними науками. Функції політології, її роль у розвитку української держави. Влада як суспільне явище. Соціальне призначення влади, її основні види. Специфіка, властивості та типи політичної влади, проблеми забезпечення її легітимності. Принцип розподілу влад. Умови формування, структура та основні характеристики апарату управління. Бюрократія та її сутність. Моделі влади у сучасному світі. Президентська, парламентсько-президентська форми влади. Особливості становлення та розвитку політичної влади в Україні.

Тема 8. Політична система суспільства. Поняття політичної системи. Елементи та функції політичної системи. Типи політичних систем і порівняльний аналіз їх функціонування. Управління політичними системами. Особливості формування та розвитку політичної системи в Україні. Плюралізм як принцип функціонування політичної системи. Сутність, економічні та соціальні засади політичного плюралізму, його найважливіші риси. Загальнолюдське та конкретно-історичне у плюралізмі. Нормативно-регулятивний характер плюралістичної моделі політичного життя. Держава в політичній системі суспільства. Історичні умови виникнення держави та її сутність. Найважливіші риси та атрибути держави. Провідні форми державного устрою. Система органів державної влади та їх класифікація. Інститут глави держави, інститути законодавчої, виконавчої та судової влад, інститут державного контролю. Зовнішні та внутрішні функції держави. Становлення самостійної держави в Україні. Громадянське суспільство та правова держава. Принцип верховенства закону у правовій державі.

Тема 9. Політичні партії і партійні системи. Суспільні організації: поняття та основні елементи. Формальні та неформальні організації. Групи інтересів та групи тиску. Види та форми об'єднань. Основні функції суспільно-політичних організацій. Суспільні рухи, їх характеристика, класифікація та функції. Соціально-політичні об'єднання і рухи в Україні: соціальна база, політико-правовий стан, ідейна орієнтація та функціонування. Генеза та причини виникнення політичних партій, їх визначення та індикатори. Класифікація, внутрішня будова, маніфестні та латентні функції політичних партій. Фінансування і діяльність політичних партій. Поняття партійної системи. Критична оцінка політичних партій. Формування багатопартійної системи в Україні.

Тема 10. Політична еліта і політичне лідерство. Сутність категорій «еліта» та «лідер». Еволюція основних поглядів на еліту. Основоположники сучасної теорії елітаризму: Г. Моска, В. Парето, Р. Міхельс. Типи та природа еліт. Закон циркуляції еліт. Правлячий клас та залізний закон олігархії. Функції еліти у суспільстві. Політична еліта, її різновиди: правляча та контр еліта (опозиція), закрита і відкрита, консолідована і фрагментована. Лідерство, роль лідера у політико-історичному процесі. Лідер-менеджер і лідер-вождь. Сучасні концепції лідерства. Лідерство і бюрократія: талант і навички.

Тема 11. Вибори та виборчі системи. Сутність виборів, їх типи та характеристика. Функція виборів в демократичному суспільстві. Вибори і суспільна стабільність. Організація та проведення виборів. Передвиборча кампанія. Принцип загального та рівного виборчого права і таємного голосування як умова реалізації демократії. Основні виборчі системи. Мажоритарна система абсолютної та відносної більшості. Конкретно-історичні особливості мажоритарної системи. Пропорційна система. Виборчий метр або квота. Вплив виборчої системи на партійну систему суспільства. Референдум як пряме, безпосереднє народовладдя.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Соціологічний аналіз суспільства												
Тема 1. Наука Соціологія.	8	2	2			4	10	2	2			6
Тема 2. Суспільство як соціальна система, його соціальна структура	8	2	2			4	6					6
Тема 3. Соціокультурна природа соціальної реальності.	6	2	2			2	6					6
Тема 4. Особистість у системі соціальних зв'язків.	8	2	2			4	6					6
Тема 5. Явище соціальної стратифікації.	8	2	2			4	6					6
Тема 6. Організація емпіричного соціологічного дослідження	4		2			2	6					6
Разом за змістовим модулем 1	42	10	12			20	40	2	2			36
Змістовий модуль 2. Сутність, форми та види політичної діяльності												
Тема 7. Наука політологія.	10	2	4			4	12	2	2			8
Тема 8. Політична система суспільства	8	2	2			4	8					8
Тема 9. Політичні партії і партійні системи	6	2	2			2	6	2	2			6
Тема 10. Політична еліта і політичне лідерство	6		4			2	6					6

Тема 11. Вибори та виборчі системи	8	2	2			4	8					8
Разом за змістовим модулем 2	38	8	14			16	40	2	2			36
Усього годин	80	18	26			36	80	6	6			78
Модуль 2												
ІНДЗ	10					10		10				10
Усього годин	90	18	26			10	36	90	6	6		10
												78

6. Теми семінарських / практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Наука соціологія.	2	2
2.	Суспільство як соціальна система, його соціальна структура.	2	
3.	Соціокультурна природа соціальної реальності.	2	
4.	Особистість у системі соціальних зв'язків.	2	
5.	Явище соціальної стратифікації	2	
6.	Організація емпіричного соціологічного дослідження	4	
7.	Наука політологія.	4	4
8.	Політична система суспільства.	2	
9.	Політичні партії і партійні системи.	2	
10.	Політична еліта і політичне лідерство	2	
11.	Вибори та виборчі системи.	2	
12.	Всього годин.	26	
			6

7. Самостійна робота

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Наука соціологія.	4	7
2.	Суспільство як соціальна система, його соціальна структура.	2	7
3.	Соціокультурна природа соціальної реальності.	2	7
4.	Особистість у системі соціальних зв'язків.	4	7
5.	Методологія та технологія соціологічних досліджень (Підготовка польового етапу).	4	7
6.	Методологія та технологія соціологічних досліджень (Узагальнення і систематизація емпіричного матеріалу).	4	7
7.	Наука політологія. Політика як соціальне явище. Політична влада	4	7
8.	Політична система суспільства.	4	8
9.	Політичні партії і партійні системи.	4	8
10.	Політична еліта і політичне лідерство	2	6
11.	Вибори та виборчі системи.	2	7
12.	Всього годин.	36	78

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота включає (реферати, розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи, контрольні роботи, аналіз практичних, проблемних ситуацій, проекти, підготовка результатів власних досліджень до виступу на конференції, участь в олімпіадах, робота з кейсами тощо). Її виконання сприяє поглибленнішому вивченню студентом теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використати знання для вирішення відповідних практичних завдань.

Реферати – це індивідуальні завдання, які сприяють поглибленню і розширенню теоретичних знань студентів з окремих тем дисципліни, розвивають навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою.

Теми індивідуальних науково-дослідних завдань з навчальної дисципліни

«Політична і соціологічна науки»

1. Місце соціології в структурі сучасних знань.
2. Позитивістська доктрина О. Конта.
3. Суспільство і природа.
4. Системний підхід до суспільства в соціології.
5. Соціально-класова структура суспільства.
6. Органічна школа” в соціології Г. Спенсера.
7. Соціологізм” Е. Дюркгейма.
8. Розуміюча соціологія” М. Вебера.
9. Соціологічний детермінізм К. Маркса.
10. Соціологічний психологізм та його напрямки.
11. Соціологічне вчення Г. Зіммеля.
12. Соціологія Ф. Тьонніса та його вчення про спільноти і спілки.
13. Теорія функціоналізму: виникнення, розвиток, сутність.
14. Символічний інтеракціонізм.
15. Феноменологічна соціологія.
16. Емпірична соціологія та її основні школи.
17. Політична соціологія М. Драгоманова.
18. Генетична соціологія М. Грушевського.
19. Суспільство в марксистській соціології.
20. Характерні риси особистості та її внутрішня структура.
21. Соціологічні дослідження: основний зміст та категорії.
22. Політичне вчення Аристотеля.
23. Внесок Н. Макіавеллі у розвиток сучасної політології.
24. Сутність теорії держави Т. Гоббса.
25. Основні школи та теорії сучасної зарубіжної політології.
26. Роль Києво-Могилянської академії у поширенні політичних знань.
27. Сутність легітимності політичної влади.
28. Трансформаційні процеси, які відбуваються в політичній системі України.
29. Спільні риси і відмінності у функціонуванні тоталітарного та авторитарного політичних режимів.
30. Сутність демократії в контексті еволюції суспільства.
31. Основні теорії походження держави.
32. Відмінності політичних партій від інших політичних організацій.
33. Структура, функції та особливості політичної культури.
34. Проблема політичної культури в історії політичної думки.
35. Основні напрямки і засоби формування політичної культури у сучасній Україні.
36. Зміст, основні форми та механізми політичної соціалізації.
37. Політична субкультура та її присутність в українському суспільстві.
38. Сутність інституалізації політичної ідеології.
39. Критерії типології ідейно-політичних течій та суспільно-політичних рухів.

40. Громадські організації та політичні партії демократичного характеру в Україні.
41. Чинники, які визначають геополітичну орієнтацію сучасної України.
42. Місце України у міжнародній політиці.

Контрольні роботи – це індивідуальні завдання, які передбачають самостійне виконання студентом певної практичної роботи на основі засвоєного теоретичного матеріалу. Контрольні роботи, як і розрахункові роботи, можуть передбачати певний ілюстративний матеріал.

Наявність позитивних оцінок, отриманих студентом за індивідуальні завдання, є необхідною умовою допуску до семестрового контролю з даної дисципліни. Індивідуальні завдання виконуються самостійно і не входять у тижневе аудиторне навантаження студента. Викладач контролює виконання індивідуального завдання на консультаціях, графік яких розробляється і затверджується завідувачем кафедри на початку семестру.

9. Методи навчання

З метою формування професійних компетенцій широко впроваджуються як традиційні, так і інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення освітнього процесу:

- словесний метод (лекція, евристична бесіда);
- практичний метод (практичні заняття);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, складання реферату);
- інтерактивний метод (робота в малих групах);
- новітні інформаційні методи у поєднанні з комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні тощо).

10. Методи контролю

Усне опитування; письмове опитування; тестування; модульний контроль; підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується у формі опитування, захисту лабораторних робіт, виступів на семінарських та практичних заняттях, експрес-контролю тощо, перевірки результатів виконання різноманітних індивідуальних навчально-дослідних завдань (розрахунково-графічних робіт, рефератів тощо), контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом.

Модульний контроль є складовою поточного контролю і здійснюється в формі виконання студентом модульного контрольного завдання (контрольної роботи, тесту тощо) згідно затвердженого графіку.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному освітньому (кваліфікаційному) рівні або на окремих його завершальних етапах.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та державну атестацію студента.

Семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену з навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, і в терміни, встановлені навчальним планом.

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр. Складання екзамену здійснюється під час екзаменаційної сесії відповідно до затвердженого в установленому порядку розкладу.

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- систематичність та активність роботи на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;

- виконання індивідуального навчально-дослідного завдання;
- виконання модульних (контрольних) завдань.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях оцінці можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських і практичних заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські (практичні) заняття; результати виконання і захисту практичних робіт, експрес-контролю тощо.

При контролі виконання завдань для самостійного опрацювання та індивідуального навчально-дослідного завдання оцінці можуть підлягати: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; проведення розрахунків; написання рефератів, есе; підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів, підготовка реферативних матеріалів з публікацій тощо.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінці підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули студенти після опанування певного модуля. Модульний контроль, може проводитись у формі тестів, відповідей на теоретичні питання або розв'язання практичних завдань під час проведення контрольних робіт, виконання індивідуальних завдань тощо.

Розподіл загальної кількості балів, за якими оцінюється вся поточна робота, форми проведення контрольних заходів та критерії їх оцінювання, визначаються робочими навчальними програмами і доводяться до відома студентів на початку семестру.

Студентам, які брали участь в позанавчальній науковій діяльності (в роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, участь в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт тощо і досягли значних результатів, можуть присуджуватись додаткові бали за результати поточного контролю з відповідної дисципліни.

Результати поточного контролю знань студентів вносяться до журналу обліку роботи академічної групи і враховуються при виставленні підсумкового балу за опанування дисципліни.

Відповідно до видів контролю набутих студентом знань та вмінь передбачається використання поточної, контрольної, підсумкової модульних оцінок, поточної семестрової, а також екзаменаційної (залікової) та підсумкової семестрової оцінок.

Поточна модульна оцінка складається з балів, які отримує студент за певну навчальну діяльність протягом засвоєння даного модуля – виконання та захист індивідуальних завдань (розрахунково-графічних робіт, рефератів тощо), лабораторних робіт, виступи на семінарських заняттях тощо.

Несвоєчасне виконання завдань поточного контролю враховується при їх оцінюванні.

Контрольна модульна оцінка визначається в балах за результатами контролю з даного модуля.

Перескладання контрольної модульної оцінки з метою її підвищення не дозволяється.

Підсумкова модульна оцінка визначається в балах як сума поточної та контрольної модульних оцінок з даного модуля.

Модуль зараховується студенту, якщо він успішно виконав передбачені в даному модулі всі види навчальної роботи та під час модульного контролю отримав позитивну контрольну модульну оцінку, а відтак, позитивну підсумкову модульну оцінку.

Перескладання позитивної підсумкової модульної оцінки з метою її підвищення не дозволяється.

Заборгованість з модуля повинна бути ліквідована студентом в позааудиторний час до початку підсумкового контролю з наступного модуля.

Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Поточна семестрова оцінка визначається в балах як сума підсумкових модульних оцінок, отриманих за засвоєння всіх модулів, враховуючи ІНДЗ.

11. Критерії оцінювання результатів навчання (знань, умінь, навичок та компетентностей)

Оцінки	Теоретична підготовка	Практичні уміння і навички
Високий, А, 90 – 100, відмінно	Здобувач має глибокі, міцні і системні знання навчальної дисципліни, вміє синтезувати знання із окремих тем; використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь Здобувача відрізняється точністю формулювань, логікою, системністю узагальненості знань.	Здобувач самостійно орієнтується в потоці інформації з дисципліни; здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. При підготовці до практичних занять Здобувач дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати.
Вище середнього, середній В, С, 75 – 89; дуже добре, добре	Здобувач знає і може самостійно визначити основні ідеї і категорії навчальної дисципліни; може синтезувати знання із окремих тем, давати точні формулювання. Здобувач може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.	Здобувач самостійно виконує завдання, передбачені програмою дисципліни, володіє базовими навичками обґрунтувати застосування основних положень курсу, пов'язати їх із власною дослідницькою та професійною діяльністю, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату. При виконанні завдань практичних занять Здобувач може самостійно виконати роботу в повному обсязі й зробити правильні висновки
Достатній, Д, Е, 61 – 74, задовільно, достатньо	Здобувач відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення навчальної дисципліни; допускає неточні і не повні відповіді, не чітко їх формулює, робить окремі помилки у відповіді, але може їх усунути під керівництвом викладача, недостатньо володіє термінологією.	Здобувач може виконувати найпростіші завдання, але не спроможний самостійно висвітлити загальні питання; робить висновки, але не розуміє як застосувати теоретичний матеріал у науково-дослідницькій та професійній діяльності.
Початковий, Fx, F 1 – 60, незадовільно	Відповідь здобувача при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями щодо курсу, який вивчається. У відповіді цілком відсутня самостійність. Здобувач знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями курсу, з допомогою викладача може	Допускає істотні помилки, невпевнено, з великими утрудненнями виконує практичні завдання.

	сформулювати лише деякі основні положення.	
--	--	--

12. Критерії оцінювання результатів навчання:

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів на семінарських заняттях

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
9 балів	Здобувач має розгорнуті відповіді на всі питання практичного заняття; володіє гнучкими знаннями не лише в межах вимог навчальної програми, але й використовує додаткові матеріали, аргументовано застосовуючи їх у різних ситуаціях; уміє знаходити інформацію та аналізувати її; ставити і розв'язувати проблеми, у командній роботі займає лідерські позиції; виступаючи з доповіддю на практичному занятті, вміло організовує дискусію між учасниками заняття; вільно тримається перед аудиторією; дотримується культури мовлення.
8 балів	Здобувач добре володіє вивченим матеріалом у межах програми, застосовує знання під час вирішення практичних завдань, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією, має розгорнуті відповіді на всі питання практичного заняття, бере активну участь у командній роботі, в обговоренні питань практичного заняття та виступає з доповіддю, але відчуває скованість перед аудиторією, під час доповіді користується конспектом.
6–7 балів	Здобувач правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, бере активну участь в обговоренні питань практичного заняття, вміє працювати в команді, дотримується послідовності у викладенні матеріалу. Разом з тим, у відповіді допускає неточності, окремі відповіді на питання практичного заняття відсутні, відчуває скованість перед аудиторією, читає з конспекту та допускає порушення правил ділового мовлення.
4–5 балів	Здобувач бере активну участь в обговоренні питань практичного заняття, має елементарні, фрагментарні уявлення про об'єкт вивчення теми, працює в команді, але повної розгорнутої відповіді на всі питання практичного заняття немає, не дотримується культури мовлення.
1–3 бали	Здобувач бере участь в обговоренні питань практичного заняття, але немає розгорнутої відповіді на питання практичного заняття, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення теми, не дотримується культури мовлення.

Додаткову кількість балів здобувач може отримати за інші (додаткові) види роботи на практичному занятті (виступ з науковою доповіддю, аналіз змісту самостійно обраного наукового джерела, підготовка матеріалів для науково-практичного заходу тощо).

Критерії оцінювання завдань для самостійної роботи

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
9 балів	Здобувач дав обґрунтовані, глибокі й теоретично правильні відповіді на всі поставлені завдання; робить логічні висновки та узагальнення, демонструє здатність висловлювати та аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певні питання; використовує належний інструментарій; демонструє знання законодавчих і нормативних актів питання, що розглядається

6–8 балів	Здобувач дав правильні відповіді на поставлені завдання; робить логічні висновки та узагальнення, показує здатність аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певні питання; використовує належний інструментарій; демонструє знання законодавчих і нормативних актів питання, що розглядається; але здобувачем допущені 1-2 незначні помилки
3–5 балів	Здобувач володіє знанням матеріалу на рівні вимог, наведених вище, але у розкритті змісту завдань ним були допущені певні помилки, завдання виконані фрагментарно, питання пропрацьовано недостатньо глибоко, у занадто стислій формі
1–2 бали	Здобувачем у розкритті змісту завдань були допущені суттєві помилки; завдання викладені поверхово або здобувач зовсім не виконав поставлених завдань

Додаткову кількість балів здобувач може отримати за інші (додаткові) види роботи на практичному занятті (виступ з науковою доповіддю, аналіз змісту самостійно обраного наукового джерела, підготовка матеріалів для науково-практичного заходу тощо).

Оцінювання виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ)

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується під час підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів з дисципліни.

№ з/п	Критерії оцінювання	Кількість балів
1.	Якість оформлення ІНДЗ	0–1
2.	Логічність і послідовність викладення матеріалу	0–1
3.	Повнота розкриття теми	0–2
4.	Самостійний і творчий підхід до аналізу проблеми, яка досліджується	0–2
5.	Грамотність тексту	0–1
6.	Посилання на першоджерела	0–1
7.	Ґрунтовний висновок	0–1
8.	Своєчасність здачі ІНДЗ	0–1
Загальна кількість балів		10

Можливе визнання результатів навчання, отриманих шляхом неформальної освіти.

13. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Денна форма

Модуль 1													Модуль 2 (ІНДЗ)	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	10	100
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	6		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка в ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90–100	A	відмінно	

82–89	B	добре	зараховано
75–81	C		
69–74	D	задовільно	
60–68	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Рекомендована література

Основна

1. Дворецька Г.В. Соціологія: Навч. посіб. – Київ.: Київський національний економічний університет, 2022. 340 с.
2. Соціологія : підручник / За ред. В. Г. Городяненка – 3-є вид., доп. і перер. – Київ. Вид. «Академія». 2022. 544 с.
3. Соціологія: Підручник для студ. вузів. / за ред. В. Пічі. – 2-е вид., стереот. – Львів. «Новий Світ», 2021. 280 с.
4. Балановський Я.М. Соціологія: навч. посібн./укл. Балановський Я.М. – Умань. 2013. 300с.
5. Черниш Н. Й. Соціологія: підручник за рейтингово-модульною системою навчання. Київ. «Знання», 2023. 126 с.
6. Політологія : підручн. для студентів вищ. навч. закладів / за ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка; В.Г. Антоненко, В.Д. Бабкін, О.В. Бабкіна та ін. Київ. «Академія», 2021. 567 с.
7. . Політологія: історія та методологія : підручн. для студ. вищ. навч. закладів / за заг. ред. Ф.М. Кирилюка; В.П. Андрущенко, В.Г. Антоненко, Л.О. Ануфрієв та ін. Київ «Здоров'я», 2000. 629 с.
8. . Юрій М. Ф. Політологія : підручн. / М. Ф. Юрій. – Київ. «Дакор», 2006. 217 с.
9. Гелей С.Д. Політологія : навч. посібн / [Електронний ресурс] / С.Д. Гелей, С.М. Рутар – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 348 с – Режим доступу : http://culonline.com.ua/Books/politologia_Geley.pdf.

Допоміжна

1. Пилипенко В. С, Шевель І. П. Соціологія підприємництва. — Київ. «Європа», 1997. 198 с.
2. Соціологія: терміни, поняття, персоналії: навч. словник-довідник / за ред. В. М. Пічі – Київ. «Каравела» Львів. «Новий світ-2000», 2002. 480 с.
3. Беззубко Л.В. Управління трудовими конфліктами. Навч. посібник / Л. В.Беззубко, А.Г.Зюнькін, А.В. Калина. – Київ. Міжрегіональна академія управління персоналом. 2004. 256 с.
4. Пилипенко В.Є., Вишняк О.І., Куценко О.Д. та ін. Спеціальні та галузеві соціології: Навч. посіб. / За ред.. В.Є. Пилипенка – Київ. «Каравела», 2003. 304 с.
5. Економічна соціологія: Навч. посіб. / В. М. Ворона, В. С. Пилипенко, В. І. Тарасенко та ін. – Київ. Ін-т соціології НАН України, 1997. 262 с.
6. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: Навч. посіб. Київ. Міжрегіональна академія управління персоналом, 2004. 226 с.
7. Ручка А. О. Курс історії теоретичної соціології / А. О. Ручка, В. В. Танчер Київ. «Наукова думка», 1995. 223 с.
8. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Соціологія економіки. Київ. «Каравела», 2020. 288 с.
14. Вільчинська І. Ю. Політична культура як ціннісно-нормативна основа політичної мотивації / І. Ю. Вільчинська // Політол. вісн.: зб. наук. пр. Київ «ІНТАС», 2009. Вип. 41. С. 279–289.

15. Гелнер Ернест Нації та націоналізм / Ернест Гелнер; пер з англ. – Київ. «Таксон», 2003. 300 с.
16. Конституція України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254>.
17. Кухта Б. Політична влада та її рішення / Б. Кухта. – Львів : Центр політичних досліджень, 2006. 237 с.
18. Лазоренко О. В. Теорія політології. Для тих, хто прагне успіху : навч. посібник для студ. гуманіт. спец. вищих навч. закл. / О. В Лазоренко. – Київ. «Вища школа», 1996. 179 с.
19. Липинський В. Листи до братів-хліборобів. Про ідею й організацію українського монархізму / В. Липинський // Філософська і соціологічна думка. 1991. – № 10. – С. 63–83.
20. Макар Ю. І. Україна в міжнародних організаціях : навч. посібн / Ю. І. Макар, Б. П. Гдичинський, В. Ю. Макар та ін. Чернівці : «Прут», 2009. 880 с.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://www.eu-edu.org> – Європейський освітній портал.
2. <http://www.osvita.org.ua> – Освітній портал.
3. www.nduv.gov.ua – Центральна наукова бібліотека імені В. І. Вернадського.
4. <https://lib.iitta.gov.ua/> – електронна бібліотека НАПН України.
5. <https://library.udpu.edu.ua/> - електронна бібліотека УДПУ імені Павла Тичини.
6. <https://dspace.udpu.edu.ua/> – інституційний репозитарій УДПУ імені Павла Тичини.
7. Сайти з неформальної освіти:
8. <https://prometheus.org.ua/> - платформа Прометеус.
9. <https://www.ed-era.com/courses/> - студія онлайн-освіти EdEra.
10. <https://eduhub.in.ua> - Освітній Хаб - EduHub.in.ua.

Викладання дисципліни підкріплено курсом, розміщеним у Інформаційно-освітньому середовищі для студентів денної та заочної (дистанційної) форм навчання УДПУ за посиланням <https://moodle.udpu.edu.ua/course/view.php?id=12059>